

OPONENTSKÝ POSUDEK

doktorské disertační práce Mgr. Silvie Magnuskové

"Analýza rizikových faktorů u vybraných nádorových onemocnění"

1. Úvod: Disertační práce, kterou předložila Mgr. Silvie Magnusková, jako výsledek doktorského studijního programu má celkem 118 stran. Z toho je 93 stran vlastního textu a dále 16 stran literárních odkazů. Disertační práce je podložena studiem 149 titulů, které jsou zaměřené na řešenou problematiku. Strany 94 – 101 obsahují seznam příloh práce.

2. Cíl a aktuálnost tématu: Zvolené téma je velice závažné a aktuální, protože nádorová onemocnění mají vzrůstající trend a jejich počet ve vyspělých státech neustále narůstá a v posledních letech dochází k nárůstu těchto onemocnění i ve státech méně vyspělých.

3. Výsledky a význam pro společenskou praxi: Z toho důvodu se poznání etiologie jeví jako významné, protože metodou preventivních opatření umožní ovlivnit incidenci a zastavit tak vzrůstající trend.

V předložené disertační práci autorka prokazuje dobrou znalost problematiky i metodickou připravenost. Kromě toho dokazuje, že je schopna fundovaně vést vědecké studie i v budoucnosti.

4. Původnost práce: Původnost práce spočívá v analýze rizikových faktorů ve vztahu k jednotlivým histologickým typům.

5. Obsah práce: Práce je rozdělena na 2 základní části a to teoretickou a analytickou. V úvodních kapitolách se autorka věnuje nejprve epidemiologii nádorových onemocnění obecně, zejména výskytu a etiologii a v dalších kapitolách teoretické části se věnuje vybranému nádorovému onemocnění - karcinomu jícnu. Tato část se věnuje výskytu ve světě a v České republice a rizikovým faktorům s ohledem na hlavní histologické typy. Tato část shrnuje fundovaně poznatky vztahující se ke karcinomu jícnu a poukazuje na dobrou orientaci autorky v etiologii tohoto nádorového onemocnění.

Další část stanovuje cíl vlastní práce, který je odpovídajícím způsobem formulován a odpovídá charakteru disertační práce. Zahrnuje vlastní náplň předkládané práce, kterou je provedení analýzy hlavních rizikových faktorů ve vztahu ke karcinomu jícnu a posouzení jejich asociace.

Druhá základní analytická část se zabývá rozбором možných rizikových faktorů na vznik karcinomu jícnu. Tato část nejprve podrobně popisuje soubor, způsob získávání informací pro vlastní analýzu a způsob statistického zpracování. I analytická část je rozdělena na dva oddíly (analýza I, analýza II) a to podle zařazených rizikových faktorů. Analýza I kromě vybraných faktorů životního stylu sleduje i vliv vzdělání, profesního zaměření, pyrózy a regurgitace ve vztahu k jednotlivým histologickým typům karcinomu jícnu. Analýza II posuzuje kromě faktorů životního stylu i vliv RTG vyšetření a také vliv ochranných faktorů ve vztahu ke karcinomu jícnu. Po každém analytickém oddílu následuje přiměřená diskuse k předloženým výsledkům, kde je provedeno i srovnání získaných výsledků s jinými publikovanými studiemi, tato část je podložena i dobrým teoretickým úvodem. Kapitola Epidemiologická opatření poukazuje na možnosti, ale i limity primární i sekundární prevence. Upozorňuje na chybějící specifickou prevenci a navrhuje některé možné postupy. Závěrečná část obsahuje shrnutí disertační práce a předložených výsledků.

6. Literatura a publikace: Ve zbylých částech jsou další obvyklé kapitoly disertační práce, jako je souhrn česky i anglicky, seznam literatury a zkratk. Použité literární odkazy jsou z 51 % aktuální a publikované po roce 2007. Autorka práce je hlavní autorkou nebo spoluautorkou celkem 5 prací, které souvisí s předloženou disertační prací, z toho jsou 3 publikované v časopise s IF a 2 v recenzovaném časopise. Jako hlavní autorka je uvedena u dvou publikací. Za významný klad práce považují, že výsledky analytické části předkládané disertační práce již byly publikovány nebo jsou k publikaci přijaty.

7. Celkové hodnocení: Práce shrnuje dosavadní znalosti a zkušenosti autorky. Vychází z dobrých literárních znalostí a představuje kvalitní pracovní výsledek postgraduálního studia v doktorském studijním programu. Je dobře psaná a po formální stránce přitažlivá, počet překlepů je minimální. Práce se zabývá velmi aktuálním tématem, je metodicky dobře zpracována a dobře jsou interpretovány i výsledky analytické části.

8. Připomínky a dotazy: K obsahové stránce nemám připomínek. Uvádím následující dotazy.

- 1. Autorka ve své práci uvádí kromě rizikových i případné protektivní faktory. Mohla by vysvětlit mechanismus účinku uvedených ochranných faktorů? Jaké jsou doporučované dávky u konzumace zeleniny a ovoce?*
- 2. Které rizikové faktory, považuje autorka za nejdůležitější u karcinomu jícnu s ohledem na histologické typy a jak si autorka vysvětluje inverzní asociaci mezi obezitou a adenokarcinomem jícnu?*

3. *Má autorka nějaké podněty pro možnou primární i sekundární prevenci?*

Závěr oponentského posudku: V souhrnu mohu konstatovat, že předložená doktorská disertační práce "Analýza rizikových faktorů u vybraných nádorových onemocnění" splňuje podmínky dle § 47 Zákona o vysokých školách č. 111/98 Sb. Autorka prokázala schopnost zpracovat zadané téma a disertační práce je přínosem pro klinickou i preventivní medicínu.

Doporučuji, aby byla disertační práce přijata k obhajobě a na základě úspěšné obhajoby, aby byl Mgr. Silvii Magnuskové udělen akademický titul doktor, ve zkratce Ph.D.

MUDr. Zdeněk Nakládal, Ph.D.

ředitel KHS Olomouckého kraje

Oponetský podudek

dizertační práce Mgr. Silvie Magnuskové na téma

„Analýza rizikových faktorů u vybraných nádorových onemocnění“

Disertační práce je zpracována v rozsahu 102 stran včetně seznamů obrázků, grafů a použité literatury. V úvodu teoretické části, která je zpracována v rozsahu 47 stran, se autorka zaměřila na incidenci a mortalitu jednotlivých nádorových onemocnění ve světě i v české republice. Hlavní pozornost však věnuje významu a podílu rizikových faktorů, které se podílejí na výskytu jednotlivých skupin nádorových onemocnění. V druhé části teoretické části práce se zaměřila na epidemiologii karcinomu jícnu. Na tomto místě podává ucelený přehled dosavadních poznatků o podílu jednotlivých rizikových a protektivních faktorů na výskytu tohoto onemocnění. Autorka se ve své studii opírá o úctyhodný počet 149 citací převážně zahraničních prací.

V analytické části si autorka stanovila za cíl „zjistit významnost vlivu vybraných rizikových a protektivních faktorů na vysokou incidenci karcinomu jícnu, jenž má narůstající trend v České republice“.

Sledovaný soubor tvořilo 88 osob s karcinomem jícnu a 200 osob kontrolního souboru. Oba soubory tvořili pacienti FN Olomouc. Informace byly získávány od zúčastněných osob přímo, formou rozhovoru s vyškoleným tazatelem a byly zaznamenávány do standardizovaného dotazníku. Statistická analýza se zaměřila především na vliv kouření, konzumace alkoholu, expozice rtg záření, konzumace zeleniny a ovoce, vykonávané práce a výskytu pyróza a regurgitace. Nalezené výsledky potvrdily význam ve světovém písemnictví uváděných rizikových faktorů pro výskyt karcinomu jícnu.

Předložená práce přinesla cenné poznatky plně využitelné v rámci oboru preventivní lékařství tím, že upřesnila a kvantifikovala význam sledovaných rizikových i protektivních faktorů pro výskyt jednotlivých forem karcinomu jícnu.

Po stránce metodické byla studie dokonale připravena a jak sběr dat, tak jejich zpracování bylo provedeno na odpovídající odborné úrovni. Výsledky byly v diskusi konfrontovány s výsledky jiných autorů.

Předností studie je, že se autorce podařilo kvantifikovat rozdílný vliv sledovaných rizikových faktorů s ohledem na výskyt jednotlivých histologických typů karcinomu jícnu, t.j. spinocelulárního a adenokarcinomu jícnu. Jako nejrizikovější rizikový faktor byl zjištěn pro oba typy nádorů kombinovaný účinek kouření a konzumace alkoholu. Jako protektivní byl

prokázán účinek konzumace zeleniny, u konzumace ovoce nebyl protektivní účinek prokázán. V české republice nebyla dosud studie takového rozsahu provedena.

Předložená práce splňuje jak po stránce formální, tak obsahové všechny požadavky na disertační práci. Práce je psaná srozumitelně, pěknou češtinou s minimálním počtem překlepů.

Doktorandka publikovala (nebo bylo přijato k publikaci) 5 prací z toho ve dvou byla prvním autorem, 3 publikace, kde byla spoluautorem, mají IF 0,244 až 0,716. Ve sborníku abstrakt byly publikovány 3 práce.

K předložené práci nemám žádné kritické připomínky.

Na autorku práce mám jeden dotaz:

Jaké vidí konkrétní možnosti využití výsledků své práce v rámci primární prevence onemocnění rakovinou jícnu.

Závěr:

Předložená disertační práce „Analýza rizikových faktorů u vybraných nádorových onemocnění“ splňuje všechny náležitosti dle § 47 Zákona o vysokých školách č. 111/98 Sb. Jelikož autorka prokázala schopnost samostatné vědecké práce a disertační práce je přínosem v oblasti prevence onemocnění karcinomu plic, doporučuji, aby disertační práce byla přijata k obhajobě a na základě úspěšné obhajoby byl Mgr. Silvie Magnuskové udělen akademický titul doktor, ve zkratce Ph.D.

Ostrava: 18. 10. 2012

Prof. MUDr. Zdeněk Jiráček, CSc.

Ústav fyziologie a patofyziologie FZS OU